

EESTI LAULJATE LIIDU

MUUSIKALEHT

Latvija rahvusoperi direktor ja esimene dirigent

THEODORS REITERS

Juhatas 29. jaan. „Estonia“ 6. sümfoonia kontserti.

Pandagu enam rõhku meie laulupidude ja laulupäevade kunstilisele küljele.

Anton Kasemets.

VIII. ülemaaline laulupidu 1923. a. andis uue tõuke laulupidude ja laulupäevade korraldamisele, millele oli teinud ilma- ja kodusõda pika vahe. Sellest ajast peale on korraldatud neli maakondlist laulupidu, nimelt 1924. a. Narvas ja Paides ning 1925. a. Haapsalus ja Võrus, ja terve rida kohalikke laulupäevi, neist läinud suvel üksinda ligi paarkümmend.

Laulupidude ja -päevade kui erakordselt suurte ettevõtete tehniline korraldamine nõuab nende korraldajailt väga palju vaimlist jõudu, ettevõtlikkust ja organiseerimisoskust ja on sellepärast väga raske, eriti maal, kus sarnastest aktiivsetest, autoriteetlikkudest, energilistest ja asjatundlikkudest tegelastest sageli suur puudus. Kuid vaatamata sellele, osatakse nendest raskustest ikkagi ühel ehk teisel viisil üle saada: luuakse mitmesugused toimkonnad, koopteeritakse asjatundjad abiiks, kulude kokkuhoidmiseks veetakse isegi ehitusmaterjalid tasuta kohale ja ehitatakse laululava ning püstitatakse pingid sageli talgutega tasuta, jne., nii et pidupäevaks on laulupeo resp. -päeva tehniline külg enam-vähem korrapäraselt ettevalmistatud: lava valmis, plats piiratud, istmed nummerdatud, piletid eelmüügil, einelaud kohal jne. Isegi peoplatsi üldise nägususe ning laululava stiilsuse ja arhitektoonilise ilu peale pannakse VIII. ülemaalse laulupeo kauni lava eeskujul viimasel ajal rõõmustaval viisil õige palju rõhku (Haapsalus, Raplas jne.). Sõnaga, tehnilise korralduse poolest on meie laulupeod ja -päevad üldiselt õige korrapärased ja jätavad sellest küljest koguni vähe soovida.

Mis aga kõigi laulupidude, eriti aga laulupäevade juures kipub just kui teisele plaanile jääma, on peo m u u s i k a l i n e külg, kuna ometi just see külg peaks olema iga laulupeo ja -päeva juures kõige tähtsamaks asjaks. Siin valitseb veel kõvasti see Dr. Hermann'i aegne vähenõudlikkus, kus oldi õnnelik ja vaimustatud, kui ühendatud koorid kõik laulud algusest lõpuni ära laulda suutsid, ilma et ükski neist oleks segi läinud või mõnda neist kaks korda alustada tulnud.

Laulupeo korraldajad organisatsioonid seavad kokku laulupeo eeskava (sageli väga juhusliku laulude valikuga) ja trükiavad noodid suuremalt jaolt sedavõrd hilja, et laulude õppimiseks jääb koguni vähe aega. Mis siis ime, et koorid tulevad laulupeole nõrgalt ettevalmistatult.

Ka siis, kui noodid on aegsasti kooridele kätte saadetud, ei kujune asi iseenesest palju paremaks. Kuni laulupeoni on koorid ikkagi omapead jäetud, ilma et ükski neid kontroleeriks või neile hädatarvilikku juhatust annaks. Ja omapead töötades ei õpi suur enamus kooridest laulupeo laulusid iialgi täiesti selgeks, vaid need võetakse ainult nii palju läbi, et ühises massis mitte lausa segi minna, lüüakse ainult „suured laastud” maha, ilma et hõõvelt ligi pandaks ja sõidetakse nii laulupeole, resp. laulu-päevale.

On selge, et ühe ühisprooviga on ka kõige paremal juhatajal võimata seda kodus tegemata jäetud „lihvimistööd” ära teha. Ja paratamatu tagajärg on see, et laulupeo laul „ei lähe küll segi,” kuid on puht kunstilisest seisukohast võetuna kahvatu, pinnapealne, nii öelda kirve töö.

Kuid sellega ollakse rahul, ollakse isegi vaimustatud, sest „mis esimest korda kokku tulnud inimestelt ikka nõuda”.

Et asi on tõesti nii, võis näha möödunud laulupidude ja laulupäevade arvustustest ajalehtedes, kus pea erandita toonitati, et ühendatud kooride laulus puudusid muusikalised peensused, pretsisiteet ja detailide väljatöötus.

On laulupidu või laulupäev kohapeal alles esmakordne uus nähtus, siis võib sarnane kunstiliselt pooltoores laul imponeerida lihtsalt ennekuulmata jõurohkusega ja spontaansusega ja esile kutsuda petliku vaimustuse, mis sunnib leppima isegi suurte kunstiliste puudustega laulus. Kuid selle spontaanse jõu veetlevus ja sellest tingitud vaimustus kaovad kohe, kui laulupidu või laulupäev pole kohapeal enam uudiseks; siis hakatakse juba laulust kunsti otsima, — hakatakse peensusi nõudma ja puudusi märkama. — Ei suuda ühendatud kooride laul seda pakkuda, siis asub kuulajaisse pettumus ja laulupeod, resp. laulupäevad kaotavad nii oma kasvatusliku tähtsuse ajajooksul täiesti ning vajuvad labaste rahvapidude tasapinnale ja muutuvad lihtsateks „laululaatadeks”, nii kui neid mõnel pool juba praegugi halvaks-panevalt nimetatakse.

Milline suur kaotus oleks see meie koorilaulule eriti ja muusikakultuurile üldse, pole raske mõista.

Sellepärast tuleks kõigil organisatsioonidel ja tegelastel, kes laulupidusid ja laulupäevi korraldavad, teadlikult omaks võtta see seisukoht, et laulupeo tähtsaimaks osaks on l a u l, ja kõik selleks tegema, et just laulupeo resp. -päeva m u u s i k a l i i n e k ü l g oleks hästi ja kunstipäraselt ette valmistatud.

Ka tänavu suvel korraldatakse peale Tartumaa laulupeo terve rida laulupäevi mitmes kodumaa nurgas. Nende paremaks kordaminekuks tehakse igasuguseid vajalisi ettevalmistusi suure hoolega. Nende läbiviimiseks südamest õnne soo-

vides tahaksime siiski kõigile tegelastele veel kord südame peale panna, et nad seaks kõigist ettevalmistustöödest tähtsaimale kohale laulupeo, resp. -päeva muusikalise ettevalmistuse ja teeks kõik, mis vähegi võimalik, selleks, et nende korraldatud peo laul oleks kunstipäraselt ettevalmistatud. Nüüd on selleks veel aega ja seda tuleks põhjalikult ära kasutada. Nii viisi ettevalmistatud peo muusikalised tulemused ja kunstiline mõju tasuvad selleks kulutatud vaeva mitme võrra. — Sellepärast: pandagu enam rõhku meie laulupidude ja laulupäevade kunstilisele küljele!

Läti ülemaaline laulupidu.

A. Kasemets.

Nagu meie juba varem oleme teatanud, korraldatakse tänavu suvel Riias ülelätimaaline laulupidu — esimene iseseisvas Latvias. Eeltööd selleks peaks on käimas juba 1924. a. peale ja neid tehakse väga põhjalikult ning süstemaatiliselt. Nii korraldati 1924./1925. a. talve jooksul rida koorijuhatajate kursusi ja instrueerimiskoosolekuid, kus peale muu kõik laulupeo eeskavasse võetud laulud läbi analüseeriti ja nende õpetamise kohta juhatusi anti. Peale selle on veel tegevuses erilised instruktorid, kes käivad kohtadel üksikuid laulukoore õpetamas.

Laulupeo üldjuhid valiti juba läinud aastal, et neile võimaldada tarvilisel arvul eelproove teha. Üldjuhtideks on läti tuntumad koorijuhid Reiters, Josuus, Kalninsch ja Melngailis, neist juhatavad viimased kaks ainult oma helitöid. Eelproovide korraldamiseks on terve Latvia jagatud 20 ringkonnaks kuni 20 kilomeetrilise raadiusega keskpunktist. Eelproovid algasid juba läinud aastal ja kestavad vahetpidamata kuni laulupeoni. Korraldatakse neid pühapäeviti ja nimelt nii, et iga üldjuhataja käib kõik ringkonnad kaks korda läbi, juhatades ainult neid laule, mis ta juhatab laulupeol. Seega saavad kõik koorid üldse 8 eelproovi — neljalt üldjuhilt, igauhega kaks. Laulupeole ülesannud kooridele on kõigist eelproovidest osavõtmine sunduslik; koorid, kes eelproovidele ei ilmu, ei pääse ka laulupeost osavõtma. Samuti ei lasta laulupeole ka neid koore, kes osutuvad nõrkadeks, kuna teistest kooridest lastakse ainult nii palju lauljaid laulupeost osavõtma, kui palju neid käis eelproovidel.

Samasugune kõva kontroll pannakse maksma ka laulupeol endal peaproovide ja kontsertide kohta, et ära hoida mõnel pool otse krooniliseks kujunenud nähtust, et mitmed lauljad ei ilmu korralikult viimasele harjutusele või ei laula kontserdi ajal üldse kaasa, vaid poetuvad kuulajate hulka. Niisuguste „moraalsete petiste“ nimed, kes on tulnud laulupeole lauljatena, kasutades kõiki viimastele antavaid soodustusi, kuid keda tabatakse oma kohustest kõrvalehoidmiselt, kavatsetakse avaldada ajalehtis ühes koori nimega, kuhu ta kuulub.

Need ja mitmed teised võrdlemisi õige valjud korraldused tekitasid alguses tugevat nurinat, eriti just nõrgemate ja vähe-distsiplineeritud laulukooride seas, kuid see vaibus peagi, kui neile selgeks sai, et sarnane valjus on hädatarvilik, kui tahtetakse, et ühendatud koorid ei esineks laulupeol distsiplineerimata massina, vaid kunstipärase suurkoorina, mille ettekanded seisavad tõsise kunsti kõrgusel. Koguni selle vastu, on nende korralduste tõttu varem korratult tegutsenud koorid hakanud endid tugevasti pingutama, et mitte laulupeost eemalejätmise häbi osaliseks saada. Ja see ei jää, muidugi, mõjuta koorilaulu üldise tasapinna tõstmisele.

Laulupeole on seni ülesannud umbes 10.000 lauljat.

Ei ole kahtlust, et neist mõnigi tuhat eelpool kirjeldatud nõudlikkuse juures välja langeb, kuid ülejäänud 7—8 tuhat on siis juba kõik kindlad ja hästi ettevalmistatud lauljad, kellega võib saavutada tõsist kunstikõrget laulu. Ja seda tahavadki meie naabrid; — nad tahavad korraldada laulupidu mitte hariliku massipeona, vaid laulupidu tõsise kunstiküpse muusika-peona, — tahavad korraldada laulupidu laulu enese kui suure ja sügava kunsti pärast. See on sama seisukoht, millele on asunud ka Eesti Lauljate Liit ja mida viimane tahab täiel määral teostada eeltuleva ülemaalse laulupeo korraldamisel.

Laulupeo eeltööde korralikuks läbiviimiseks on Latvia valitsuse poolt laulupeo tegelastele mitmesuguseid soodustusi antud. Nii saavad kõik koorid kõigil raudteedel eelproovidele kui ka laulupeole sõitmisel 50% hinnaalandust, instrktorid ja laulupeo üldjuhid aga täiesti hinnata sõidu.

Laulupeo kohaks on Esplanaadi plats Riia linna südames, millele ehitatakse plank ümber. Laululava on projekteeritud 8000 laulja jaoks ja tuleb peajoontes samasugune, kui oli meie viimase laulupeo lava, — astmelise põrandaga ja ilma katusega.

Laulupidu kestab kolm päeva, nimelt 19., 20. ja 21. juuni. Esimesel kahel päeval on ühendatud kooride kontserdid, — kolmandal suuremate helitööde ettekandmine peasjalikult Riia ja osalt ka teiste linnade paremate kooride poolt orkestri saatel

ning võistluslaulmine. Võistluslaulmise tingimused on peajoontes samasugused, kui Soome 20. laulupeo omad, millest meie kirjutasime eelmises numbris.

Laulupeo eeskava sisaldab 42 laulu, seal hulgas mõned suuremad tööd orkestri kaasmänguga. Õige suur osa eeskavas olevaist lauludest on komponeeritud eriti laulupeo jaoks ja said sellekohasel võistlusel 1924. a. premeeritud.

Kõigi andmete järele otsustades võib julgesti oletada, et Riia laulupidu kujuneb, puhtkunstiliselt seisukohalt võetuna, kõigiti huvitavaks ja erilist tähelepanu vääri vaks muusikaliseks suursündmuseks, millest ka meie võime väga palju õppida.

Volfgang Amadeus Mozart.

Riverso.

27. jaan. mälestas terve muusikailm suure komponisti Volfgang Mozarti 170. sünnipäeva. (M. sündis 27. jaanuaril 1756. a. Salzburgis. Ta õige ristinimi oli: Johannes Chrysostomus Volfgangus Theophilus.)

Mozart on üks neist vähestest komponistidest, kes on ühesuguselt suured niihästi ooperis, sümfoonia, oratooriumis ja kammermuusikas kui ka kõigis teistes muusikaharudes ja ühtlasi üks neist vähestest, kelle harukordne talent avaldus juba kõige varajasemas lapseas nii suure jõuga, et see tõmbas endale kõigi asjatundjate imestava tähelepanu ja tegi selle omaniku terve Euroopa aristokraatia lemmikuks. Mis ime siis, et tema harukordse talendi kohta on säilinud lõpmata rida kõige imestusväärsemaid, osalt otse legendaarseid üksikasju. Nii jutustatakse, et ta on juba kolme aastastelt täpselt eraldanud konsoneerivaid intervalle, nelja-aastaselt komponeerinud loomuliku muusikalise instinkti järele väikseid klaveripalakesi, mis, nii palju kui lapse „varesejalgade“ järele on saadud otsustada, on osutunud teoreetiliselt vigatuteks, ja palju muud.

Väikse Volfgangi harukordne talent ei võinud jääda tähelepanemata poisi isast, kes oli hea viiulimängija, tüise komponist ja üldse tubli muusikamees: ta hakkas teda süstemaatlikult õpetama, eriti klaverimängus. Tagajärg oli see, et 1762. aastaks oli 6-aastane Volfgang nii kaugele jõudnud, et ta isa sõendas temaga ja ta 11-aastase õega ette võtta esimese kontsertreisü Müncheni ja Viini, millel oli harukordselt suur edu. Sellele järgnes järgmisel aastal uus kontsertreis, mis ulatas peale Saksamaa veel Prantsusmaale, Hollandisse, Schweitsi ja Inglismaale. Neil kontsertreisudel lendas väike imelaps särava komeedina läbi vürstide ja hertsogide losside ning loetletud kuningakodade, äratades oma harukordse talendiga ja virtuositeediga kõljal üldist imestust ning vaimustust. Paljud tolelaegsed kuulsad muusikaautoriteedid tegid neil turneedel väikse imelapse haruldase talendi proovimiseks igasuguseid katseid, mis katsetav lahendas fenomenaaalse andekusega. Nii transponeeris ta antud helitöid eksimatult igasse helistikku, improviseeris antud teemidele ja meeoludele jne. Mis ime siis, et teda vürstinnad jumaldasid, grahvinnad kätel kandsid ja luuletajad temast pikke värse löid.

Veel suuremaks triumfiks kujunes väiksele Mozartile 1769. aastal ette võetud kontsertreis Itaaliasse. Siin olid kõik kirikud ja teatrid, kus ta

orelil ja klaveril esines, imestavaist ja vaimustatud kuulajaist sõna tõsises mõttes kuivalt täidetud. Ja sealsete suurte meistrite igakülgsede proovimiste hämmastamapanevad tulemused aitasid seda imestust aina suurendada ning sundisid üht proovijaist pateetiliselt hüüdma: „See poiss surub meid kõiki unustusse!“ Kuis väikest Volfgangi jumaldati Itaalias, näitab eriti see, et Rooma paavst ülendas 14-aastase poisikese kuld kannuse ordeni rüütliks ja Verona ning Bologna filharmoonia akadeemiad valisid ta oma liikmeks.

Volfgang Mozart,

kelle 170. sünnipäeva mälestati 27. jaanuaril.

Kuid mitte üksi pianistina ja organistina ei olnud noor Mozart üldise imestuse objektiks, vaid ta harukordne muusikaand hakkas sama erakordselt vara avalduma ka kompositsioonilises tegevuses. Nii ilmusid 1763. a. Pariisis trükist seitsmeaastase Mozarti 4 viiulisonaati ja järgmisel aastal kirjutas ta Londonis veel 6 sonaati ning esimesed väiksed orkestrisümfooniad, mis seal korduvalt ette kanti. Neil esimestel kompositsioonidel puudub muidugi veel nimetamisväärt küpsus, sest need olid pealmselt noore Mozarti suure loomuliku muusikalise instinkti otsekoheks produktiks, millele teoreetiliselt õige vormi andmiseks M. isa mitmeti kaasa aitas. Kuid ka puuduvate teoreetiliste teadmiste omandamisele asus väike Mozart väga varakult. Nii asus ta juba 10 aastaselt (1766. a.) põhjalikule kontrapunkti õppimisele. Samal ajal kirjutas ta ka juba oma esimese oratooriumi. Sellele järgnesid kaks aastat hiljem (1768) esimene koomiline ooper „La finta semplice“, operett „Bastien ja Bastienne“ ja mess. Viimane kanti 12-aastase autori enese juhatusel samal aastal ette. Siit peale järgnesid üksteisele aasta-aastalt uued ooperid, sümfooniad, messid, kammermuusika palad, sonaadid, kontserdid ja igasugused teised helitööd, millede paljas loetus võtab enda alla tervelt 24 lehekülge Mozarti kuulsama elulookirjutaja Otto Jahni raamatus.

Mozarti, kui helilooja tähtsus on universaalne. See ulatab kõigile muusikaaladele nii instrumentaal- kui ka vokaal liigis. Kuid ükskõik, mis-sugusel alal ta ka ei loonud ja missuguseid ideid ta endale üles ei seadnud, ta loomingu põhialuseks jäi ikka vormipuhutus, kõlarikkus ja ideaalne selgus, mida ei suutnud rikkuda ka kõige keerulisemad kontrapunktilised kombinatsioonid, mille peale ta oli nii suur meister. Isegi kannatused ja kõige tugevam kirg on ta helitöodes kujutatud isesuguse klassikalise kindlusega, mis tuletab meele kreeka kunsti paremaid tooteid. Sellepärast on Engelil õigus, kui ta ütleb, et „mitte kellelgi teisel maailmas ei esine muusika, kui helide harmoonia selge kunst. sarnases oma sügavama olemuse täiuses, kui Mozartil“. Seda väljendas väga kujukalt ka Anton Rubinstein, öeldes: „Igavene päike muusikas — Mozart on su nimi!“

Mozart polnud laialdase silmaringiga ja suurte teadmistega inimene, nii kui seda oli Beethoven, kes alati tegutses kõrgete filosoofiliste küsimuste ja sotsiaalsete probleemide lahendamise kallal. Mozarti noorus mõõdus kontsertreisudel lossides ja salongides, mis ei annud võimalust sügavate teadmiste omandamiseks. Selle tagajärjel jäi tema haridusline tasapind madalaks ja elamuste ning ideede lend pinnapealseks. Sellepärast otsime tema helitöödest asjata sarnaseid subjektiivsete elamuste sügavusi, pikaajaliste hingeheitluste prahvatusi või raskete juurdluste ja kahtluste reflektsoone, kui seda näeme Beethoveni juures. Mozart jääb ikka objektiivseks sündmuste kirjeldajaks, iseloomude pildistajaks. Tundub, et just selles objektiivsuses, selles fantaasia rohkuses, millega ta kujutab kõige mitmekesisemaid, sageli üksteisele täiesti vastukäivaid iseloomu, millede poolest nii rikkad Mozarti ooperid, peitubki Mozarti geeniusse suurus.

Võib olla, et selle objektiivse mitmekülguse saladus peitub Mozarti iseloomus, mis oli väga kõikuv ühelt äärmuselt teise, et Mozart, kujutades mitmesuguseid vastandlisi iseloomu, kujutas neis oma iseloomu mitmesuguseid vastandlisi omadusi. Selles asjas on väga huvitav ühe Mozarti elulookirjutaja, nimelt A. Ulöböschevi karakteristik, milles ta Mozarti iseloomu järgmiselt kirjeldab: „Mozartis olid ühinenud kergesti leegitsema lööv tundelikkus ja mõttetarga mõistus, täis õrnust süda ja suurepäraselt kaaluv pea. Ühest küljest Mozarti armastus lõbutsemiste vastu ja kõige mitmekesisemad huvid ning kalduvused iseloomustavad tema sangviinilist tempramenti, teisest küljest kangekaelsus töötamises ja ennast hävitav liialdamine vaimlises töös näitavad melankoolse tempramenti omadusi. Päeval lasi ta ennast elu keerisest kaasa kiskuda, öö veetis jälle lambi juures, mille põlemist hoidis koiduni alal inspiratsiooni vaim. Kord fanaatik, siis jälle armastaja, kord norutaja, siis jälle veider naljahammas, kord usklik katoliiklane, siis jälle lõbus elumees — niisugune oli Mozart, see võrratu inimene, see universaalne kunstnik, kes oli eneseohverdamiseni andunud oma kunstile, kuid kõiges muus kujutas endast elavat vastolu ja täidlikku nõrkust.“

Kõigi selle iseloomu mitmekülguse ja vastandlisuse juures on siiski Mozarti tähtsamateks hingeomadusteks õrnus, südamlikkus ja sügav vajadus armastada ning armastatud saada. Need omadused väljenduvad eriti selgesti ta instrumentaalmuusikast, kus on esiplaanil subjektiivne element, isiklikud elamused, ning veetlevad oma õrnusega ja kütkestavad oma puhtusega.

Mozarti fenomenaalset talenti iseloomustab ka see kergus, millega ta omad võrratud helitööd lõi. Nimelt ei parandanud ta oma helitööd iialgi ega teinud neid ka kunagi ümber, nii kui seda tegi, näiteks, Beethoven, vaid helitööd valmisid Mozarti peas kuni viimse peensuseni, mille järele ta siis need täiesti puhtalt ülesse kirjutas. Sellega on ka osalt seletatav Mozarti helitööde kolossaalne arv, olgugi, et ta elas ainult 35 aastat vanaks. (M. suri 5. detsembril 1791. a.)

Ja lõpuks, missugune saatuse pilge: — see Mozart, kes lapsena lendas komeedina läbi losside ja kuningakodade, keda imelapsena hellitasid vürstid ja krahvinnad ning kästel kandsid kuningad ja vürstinnad, — see Mozart, kes oli ka hiljem üldise imetluse ja vaimustuse objektiks ja kelle ooperid sünnitasid sensatsioonid, — see Mozart, kelle helitööd veetlevad veel praegu tervet kultuurilma ja keda muusikaajalugu nimetab kui kõige aegade suurimat ja universaalsemat kunstnikku, — see Mozart maeti kui kõige viletsam ja tühisem inimene üldisele matusekohale „reahauda“, mille õiget asukohta ei teata tänapäevani. Erilise matusepaiga ostmiseks polnud ta ise raha järele jätnud ja mahajääjatest ei pidanud keegi kadunud selle „kulu“ vääriliseks. Isegi ta lihtsa kirstu vähesed saatjad ei läbenud minna hauani, vaid pöörasid halva ilma pärast poolelt teelt tagasi.

Nii hindavad ikka kaasaegsed rahva suuri poegi...

Kontsertide ülevaade.

P. Tšaikovsky „Padaemand“ „Estoonia“ laval.

Tallinna muusikaelu viimaseaja sündmustest väärib suurimat tähelepanu P. Tšaikovsky kuulsa ooperi „Padaemanda“ lavale toomine „Estoonia“ teatris. „Padaemanda“ lavastamine oli „Estoonial“ iuba ammu kavatsusel, kuid mitmesugustel põhjustel, näiteks orkestri väiksuse tõttu möödunud hooajal, tuli see ikka jälle edasi lükata. Alles tänavusel hooajal saadi nii kaugele, et võidi asuda nimetatud ooperi õppimisele ja see lasta neljapäeval, 21. jaan. esiettekandele.

„Padaemand“ kuulub Tšaikovsky parimate ooperite hulka, milles selle geniaalse helilooja sügav talent on leidnud väga mõjuvat väljendust. Ooperi libreto on kokkuseatud Puschkini samanimelise poemi järele helilooja venna Modest Tšaikovsky poolt (oli omal ajal Eestimaa abikuberneriks), kes Puschkini ainet on prantsuse melodraamad eeskujul tugevasti dramatiseerinud ja paljude puhtlavaliste efektidega rikastanud. See dramaatilise elemendi süvendamine on avand heliloojale laiad võimalused pildistada helidega sügavaid dramaatilisi elamusi värviküllases orkestratsioonis. Ja tegelastele pakub see ooper oma dramaatilise tegevustikuga ning voolava, sügavtundeliku meloodikaga häid võimalusi loovalt esineda.

Selles suhtes tuleb esimesena nimetada hra K. Otsa, kes viis Hermani raske osa nii lavaliselt kui ka vokaalselt suure tempramendiga ja mõjuga läbi. On näha, et hra Ots selle osa põhjaliku hoolega läbi töötanud, — sellesse täie hingega tunginud, ja teinud sellest oma hiilgeosa. Eriti suur menu oli tal viimases pildis, kus ta jõurikka aaria „Mis on me elu — mäng“, otse üllatava ekspressiooniga kuuldavale tõi.

Liisa osas esines esietendusel pr. O. Krull-Mikk tuntud kindlusega, kuid ta lüürilisel sopraanil puudub see dramaatiline noot, mis see osa nõuab. Siin on kindlasti sobivam pr. H. Eineri hääl, kes aga seni veel pole (kuuldavasti haiguse pärast) esinenud.

Stiilne ja iseloomulik nii kuiult, mängult kui ka laulult oli pr. Veem-Remanoff krahvinna osas. Pr. Veemil on peale ilusa alto veel väga palju näitelavalist andi, mis teeb selle kunstniku väga hinnatavaks ooperiõuks.

Vähemates osades olid kohal prl. Jurikson Paulina osas, kes ilmutas algaja kunstniku kohta tähelepanuväärset muusikaalsust, rutiini ning väga häid andeid kujuneda heaks ooperiõuks, — siis veel hra Viitol Tomski osas, hra Arder Jeletsky osas, pr. Päts ja teised.

Üldse peab tähendama, et „Estonia“ oli selle ilusa ja kuulsa ooperi jaoks väljapannud oma parima solistide materjali ja need viimased olid võtnud oma ülesannet väärilise tõsidusega.

Nõrgemaks osaks ooperis oli koor, kellel, õnneks, on vähe laulda. Nii kaotas ilus lõpukoor: „Issand, andesta teda“, oma pihhalikkusest väga palju sulava pianissimo puuduse tõttu. Üldse on tänavune ooperi koor väga ebahütlane ja sageli peensustes viimistlemata.

Giuseppe Verdi,

kelle 25. surmapäeva mälestati 27. jaanuaril. Verdi ooperid „Rigoletto“, „Traviata“ ja „Aida“ on „Estonias“ korduvalt ettekantud.

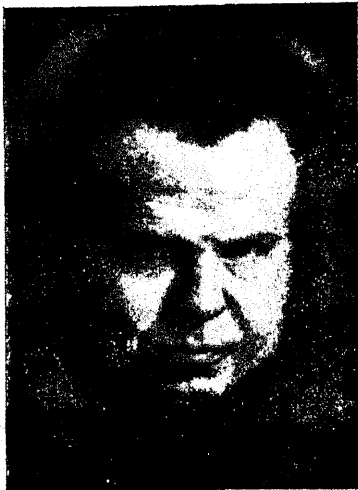
Ooperi lavastus oli üldiselt kaunis õnnestanud, kuid silma torkasid ka mõned väärarused. Kui „talve kanali“ pilt oli realistlikult „elutruu“ ja dekoratiivselt õhurikas, siis jättis kuulsa Peterburi „Suveaia“ pilt siledaks „piiratud“ ja avanstseenile kokkusurutud lehtlatega täieliku väikekodanlike mulje. Sarnaseid lehtlaid võis leida Peterburi ümbruse suvituskohades vene kaupmeeste „datshade“ aedades, — kuulsas „Suveaia“ neid kiüll ei olnud. Osalt sellest lavakitsusest oli vast ka tingitud sama pildi ebaloogiline rahva (koori) liikumine, eriti „mamkade“ parve ilmumine lehtlate varjust avanstseenile. Need ja mõned teised vähemad väärarused (liig suur valgus nägemuse ilmutamisel!) ei olnud selleks siiski küllalt mõjuvad, et üldist head muljet märgatavalt vähendada. Sellepärast võib kokkuvõttes rõõmuga konstateerida, et „Estonia“ repertuaar on rikastunud ühe ilusama ja väärtuslikuma ooperi võrra, millele võib julgesti ennustada kestvart püsi repertuaaris.

„Estonia“ 6. sümfonia kontsert Th. Reitersi juhatusel.

„Estonia“ 6. sümfonia kontserti juhatab külalisena Riia Natsionaal ooperi direktor ja esimene dirigent Theodors Reiters, kes tallinnlastele juba varemast ajast, eriti läinud aastal Tšaikovsky juhatamisest

hästi tuntud. Sellekordse kontserdi eeskavasse oli külaline võtnud vanad klassikud Beethoveni ja Haydni, — esimeselt 7. sümfoonia ja teiselt G-duur sümfoonia (Paukenschlag), peale selle veel Wagneri paljumängitava Tannhäuseri avamängu.

Seniste kontsertide järele tundsime hra Reitersi kui haruldaset head uuemaaja helimeistrit, eriti Tschaikovsky tõlgitsejat, kes energilise ja laia shestiga orkestri üle valitseda mõistis haruldase peenetundelikkusega

Frederic Lamond,

keda peetakse üheks paremaks Beethoveni mängijaks.

Esines 26. ja 28. jaanuaril „Estoonias“.

väljatõsta ja esile manada kõik moodsa orkestrimuusika mitmekülgsed kõlaefektid. Seda huvitavam oli siis kuulda, kuidas saab ta hakkama vanameistri Haydni klassikaliselt otsekohese ja elastiliselt õrna kontrapunktilise ornamentika esiletoomisega. Ja peab kohe tähendama, et hra Reiters esitas ennast ka siin, niisama kui Beethoveni sügav-tõsis „seitsmendas“ peenetundelise ja stiilse maestrona, kellele orkester alistus erilise tundelikkusega. Iseenesest oleks Haydni „Paukenschlag“ kui niisugune palju enam sobinud küll väikese koosseisuga kammerorkestrile, millele ta ka helilooja poolt kirjutatud, kui suurele sümfoonia orkestrile. — Suurim edu oli külalisel, muidugi, Wagneri „Tannhäuseriga“, kus tal oli võimalus esile tõsta rikkalikke kontrasteerivaid varjundisi. Siin tulid ette üksikud vääratused puhkpillides, mis pole just auks nende riistade mängijale. — Külalisel oli suur ja ärateenitud edu ja teda austati loorberi pärjaga ning orkestri tushhiga. — a.

F. Lamond „Estoonias“. Tallinnat külastas jaanuari lõpul kuulus Beethoveni tõlgitseja, pianist Frederic Lamond ja esines kahe kontserdiga „Estoonia“ kontsertsaalis. Esimese kontserdi eeskava (26. jaan.) koosnes tervelt Beethoveni teostest, kuna teise omas (28. jaan.) leidusid peale Beethoveni veel Chopini, Brahmsi, Liszti ja Glasunoffi teo-

sed. Mõlemil kontserdil esitas L. ennast väga huvitava kunstnikuna, kelle stiilses ja tehniliselt puhtas ettekandes oli veetlev mitte väline bravuur. vaid klassikalikult peene süvenemine helitöö intiimsesse sisemusse, — detailidesse. Eriti õnnestusid kunstnikule Beethoveni sonaat F-moll (Appassionata) ja Brahmsi variatsioonid.

Viktor Krulli kontsert Pärnus.

26. jaanuaril s. a. esines „Endla“ saalis oma esimese avaliku kontserdiga Viktor Krull (tenor). Kaunis pikk, huvitavalt kokkuseatud kava sai kasvava hooga ettekantud. Laulude muusikaline tõlgitsemine oli meeldiv. Kontsert jättis hea mulje ja võeti koguka kuulajate hulga poolt soojalt vastu, mida kontserdi andja omalt poolt tasus rea lisapaladega. — Peab tunnistama, et eesti lauljate pere Krulliga on saanud juure ühe tubli jõu. Hra Krull ei üllata küll meid hääle tugevusega, aga tema häälekõla on puhas, meeldiv. Eriti hea on piaano — sarnast õrna piaanot ei ole ma teiste eesti meeslauljate poolt senini veel kuulnud. Head olid üleminekud forttest piaanosse, mõnikord otse meisterlikud. V. Krull on hea kooli saanud, vist ainukene laulja Eestis, kes väljamaal kõrgema muusikakooli on lõpetanud. See eriti on tunda tema hingamises: ei ole lõigatud lõppusid, mis teiste lauljate juures juba pahaks moeks on saanud, ka pikad fortes lõppesid siin kadudes piaanosse; ei ole kuulda hingamise kähinat, ei pane mõnikord tähelegi, kunas laulja hinge tõmbas. — Klaveril saatis pr. Alice Martinson, keda küll meie paremate saatjate sekka tuleb arvata. Alluda täiesti solistile, seal juures aga saatele küllalt elu ja ilmekust anda, ja sellega ettekande mõju tõsta, seda suudavad vähesed, ja nende vähete sekka kuulub pr. A. Martinson.

H. M.

Kroonika.

Kodumaa.

Aleksander Borovski tuleb Tallinna.

Kuulus klaverikunstnik Aleksander Borovski tuleb lähemal ajal Tallinna, kus ta annab kaks iseseisvat kontserti ja esineb ühel „Estoonia“ sümfoonia kontserdil solistina. Borovski on oma seniste esinemistega võitnud Tallinna kontsert-publiku südamed täiesti ja on sellepärast siin oodatud külaline.

Nikolai Orloff tuleb Tallinna.

Nagu meie kuuleme, külastab ka teine Tallinna kontsert-publiku lemmik — Nikolai Orloff — käesoleval hooajal veel üks kord Tallinnat, et siin paaril iseseisval ja ühel sümfoonia kontserdil esineda. Oma senistel esinemistel Tallinnas on Orloff saanud alati vaimustatud vastuvõtu osaliseks.

Poola rahvusoperi direktorit prof. Emil Mlynarskit oodatakse Tallinna.

Lähemal ajal oodatakse Tallinna Poola rahvusoperi direktorit prof. Emil Mlynarskit, kus ta külalisena juhatab „Estoonia“ sümfoonia kontserti. Mlynarskil kui orkestridirigendil on üleeuroopaline kuulsus, mispärast ta külaskäik on eriti palju tõotav.

Ühegi seltsi raamatukogust ei tohi puududa „Muusikaleht“.

Jascha Heifetz Tallinna?

Üks praegusaja parimaid ja kuulsamaid viiulimängijaid on endine prof. Aueri õpilane Jascha Heifetz. Viimastel aastatel kontserteeris ta Inglismaal ja Ameerikas, saavutades määratu edu. Praegusel ajal on ta oma turneede ulatust laiendanud ka ida poole ja esineb lähemal ajal Leedus. Sel puhul on loota, et ta ka teistest Balti riikidest mööda ei lähe, vaid enne Ameerikasse tagasiminemist ka Riias ja Tallinnas peatab.

Olustvere pasunakoori juhataja A. Tarinoff 60-aastane.

Jaanuari lõpul pühitses Olustvere-Hõbeoru pasunakoori juhataja Andres Tarinoff oma 60. sünnipäeva. Juubilar on olnud üle 30-ne aasta väsimatult tegev Olustvere mängukocrides küll mängijana, küll juhatajana ja aidanud oma aatelse tööga ja õhutava eeskujuga siinsele muusikakultuuri tõstmisele palju kaasa. O—le.

Ülikooli kirikusse uus orel.

Mäletavasti sai Tartu ülikooli kirik omal ajal riigivanema käsutada olevatest summadest pool miljoni marka uue oreli ehitamiseks, mis ühes teiste summadega võimaldas selle muretsemisele asuda.

Nüüd on uus orel valmis ja selle ülesseadmise tööd praegu käsil.

Väljamaa.

Saksamaa Lauljate Liidu 10. üldlaulupidu 1928. a. suvel Viinis.

Saksamaal on koorilaul, eriti meeskoorilaul väga levinenud. Üle Saksamaa on tegutsemas mitutuhat meestelaulu seltsi igasuguses suuruses ja võimiseega. Kõik need koorid on tihedalt koondunud ühise keskkoha — Ülemaalse Lauljate Liidu ümber, mis omakorda jaguneb osariikide kaupa osakondadeks. Ülesaksamaalisse Lauljate Liitu kuulub praegusel ajal üle 9000 meestelaulu seltsi, ligi 400.000 lauljaga, peale selle veel terve hulk väljaspool Saksamaad asuvaid saksa lauluseltsi. Ka Tallinna saksa meestelauluselts „Liedertafel“ on 1902. a. alates nimetatud Liidu liikmeks.

Peale muude suurte teenete laulu edendamise alal on Saksamaa Lauljate Liidu tähtsaimateks ettevõteteks olnud ülemaalsed laulupeod, mida on seni peetud üheksa korda. Nüüd on nimetatud Liit otsustanud kümnenda peo korraldamisele asuda ja on juba vastavad üleskutsed laiali saatnud. 10. laulupidu on otsustatud ärapidada 1928. a. suvel Viinis ja eeltöödega on juba algust tehtud. Ka Tallinna saksa meestelaulu seltsid kavatsevad sellest osa võtta ja tahavad sõiduraha kogumiseks erilist kassat asutada.

Laulupeost osavõtjate lauljate arvu arvatakse tõusvat mitmekümne tuhande peale, mis ületaks kõik senised. Laulupeo muusikalise külje ettevalmistusele tahetakse asuda varakult ja kavatsetakse seda teha piinliku hoolega.

Kirjutus Eesti Lauljate Liidust „Suomen Musiikkilehti“s.

„Suomen Musiikkilehti“ detsembrikuu numbris ilmus pikem kirjutus Eesti Lauljate Liidust, milles antakse kokkuvõtlik ülevaade Liidu tekimisest ja asutamisest ning tähtsamatest ettevõtetest. Eriti soojalt kirjutatakse VIII. ülemaalsest laulupeost ja „Muusikalehest“. Kirjutuses kriipsutatakse alla, et Eesti Lauljate Liit ei ole oma laialdase tegevuse jaoks riiklist toetust saanud. Kirjutuse juures on 1924. a. suvel Narvas korraldatud laulupeo pilt. „Suomen Musiikkilehti“ on avaldanud ka varem kirjutusi eesti muusikaüle.

Olgu siinkohal tähendatud, et ka Soomes tegutseb 1922. aastast peale Lauljate Liit, millel Eesti Lauljate Liiduga ühesugune eesmärk.

Laulupeod ja laulupäevad eeloleval suvel.

Tartumaa laulupeo platsiks Tamme väli.

Suvel Tartus ärapeetava laulupeo korraldajatele tegi seni suuri raskusi süüdsa platsi leidmine. Kaaluti mitut kohta, ilma et oleks saadud küsimust lõpulikult otsustada. Nüüd on viimaks peatama jäädud Tammevälja peale, kuhu edaspidi asutatakse spordiväli. Plats mahutab enesele umbes 60.000 kuulajat. Valitud plats pole laulupidude jaoks küll just kõige parem, — on liig lage, — kuid parema platsi puudusel tuleb sellega leppida. Platsi ümbritsevad eraiskute aiad ja sellepärast selle piiramine lalupeo ajaks võrdlemisi kerge ja vähe kulunõudev. Platsi korraldamise ja laululava ehitamise tööd loodetakse ära teha tööta töölistega ühiskondliste tööde jaoks määratud krediitide abil. Mullatööd ongi juba sel kujul käimas.

Laululava projekt on linna arhitektil väljatöötamisel ja selle valmisaamist on loota lähemal ajal.

Pärnumaa noortepüha.

Pärnu kooliseltsi ettevõttel korraldatakse eeltuleval kevadel, nimelt 29. ja 30. mail Pärnu ülemaakondline noorte püha, millest on palutud osavõtma kõik Pärnumaa algkoolide lastekoorid ja keskkoolide segakoorid ning võimlemisrühmad. Puhas sissetulek peost läheb Lydia Koidula ausamba kapitali suurendamiseks ja rahvaraamatukogu täiendamiseks.

Koorijuhid, õhutage oma lauljaid „Muusikalehte“ tellima, see aitab tõsta nende muusikalist tasapinda.

Teateid laulukooride tegevusest.

Akadeemiline meestekoor kavatses sõita välismaale kontsertreisile.

Tartu üliõpilasmeeskoor, mis tegutseb akadeemilise meeskoori nime all, kavatses kevadel sõita pikemale kontsertreisile, mis ulataks Ungarini. Koori juhatajaks on L. Neuman-Helisalu.

Keila Laulu ja Muusika Seltsi tegevusest.

Keila Laulu ja Muusika Selts pidas pühapäeval, 24. jaan. s. a. oma aastakoosolekut.

Selts on möödaläinud tegevusaastal väga edurikkalt tegutsenud. Pani aasta jooksul toime üldse 8 piduõhtut, ilmalikku- ja vaimulikku kontserti. Kevadel korraldas selts laulukoorile lühikeseajalised hääleseadmise kursused. Praegu on käimas pikaajalised hääleseadmise ja noodiõpetuse kursused, mis algasid septembrikuul Lektoriks on hääleseadmise alal „Estoonia“ ooperilaulja A. Kikas, kuna noodiõpetust annab kohapealne jõud Ed. Lahesalu. Haridusliit toetas kursusi 7000 margaga. Seltsil on 6-liikmeline keelpillidekoor, mida kavatsetakse täiendada. Ka on seltsil näitetrupp, mis koosneb enamasti laulukoori liikmeist.

Peakoosolek otsustas Keila alevi männiku ehitada kõlakoja, et seal suveti korraldada muusikalisi ettekandeid. Seltsi kassa läbikäik 1925. a. oli 164.322 marka.

Uude juhatusse valiti esimeheks K. B r e h m, abiesimeheks J. H a b e l, kirjatöimetajaks J. L a h e s a l u, kassahoidjaks L. H ü b n e r, varahoidjaks J. K u l p ja uueks koorijuhiks Ed. L a h e s a l u. Revisjoni komisjoni A. S e p p, A. S e l l i ja J o h. H a b e l.

Kuresaares uus muusikaselts.

Kuresaares on tegevust alustanud uus muusikaselts nimega „Lyra“, mis seab endale ülesandeks muusikakultuuri edendamise Saaremaa pealinna. Selleks kavatseb uus selts korraldada muusikakursusi, kontserte, loenguid, anda juhatust üksikute instrumentide mängimises. Seltsi juures hakkab tegutsema mängu- ja laulukoor.

Läti muusikaarvustajad meie lauljaist.

„Estonia“ ooperilauljad pr. H. Einer ja hra B. Hansen külastasid jaanuari lõpul Läti pealinna ja andsid sealse konservatooriumi saalis kontserdi, millel suur edu ja mis leidis läti muusikaarvustajate poolt sooja kiitust. Toome viimaste kirjutustest mõned väljavõtted. Nii kirjutab „Rigas Sinas“ nr. 19, 25. I. 26: „Eesti kunstnikud Helmi Einer ja Bernhard Hansen laulsid eila konservatooriumi saalis. Meil oli ennemalt juba võimalus tähelepanu pöörata eesti lauljate tähelepanuväärt kultuurile pärast Olga Mikk-Krulli ja Aleksander Arderi kontserti. See pole lihtsalt tühi sõna. Need eesti lauljad näitasid jälle kunsti, mida võib imetleda, mida võib mõõta suure kunsti mõõdupuuga. Tõsine kultuur, rikkad võimed.

Helmi Einer näitas ennast suure kunstnikuna, küll lauludes, küll ooperi aariates. Väga elav, kerge, intelligentne maitstes ja musikaalne ettekandes. Väga suure ulatusega hää l tundus alguses nagu särata ja kõlata, kuid lõpupoole kütkestas iseäralise soojusega ja peaaegu võistlemata kõrgete toonidega. Peale selle oskab lauljanna suurepäraselt ära kasutada oma hääle võimisi, fraseerib ilusasti ja oli väga õnnelikult väljavalinud ka oma repertuaari (itaalia vanad meistrid, prantslased, ooperi aariad j. t.). Ettekanded töid lauljannale väga suure edu

Bernhard Hansen on temperamendilt tõsine ooperilaulja. Väga sirge, lai laulmise joon, tõsine itaalia bel canto, väga tähelepanuväärt vokaalne kultuur; hää l — bass; väga paenduv, pehme, tumeda täämbriga ja väga laia ulatusega. Tema meisterlikkest ettekandeist oleks eriti nimetada Verdi ja Meyerbeeri ooperiaariat, Rachmaninovi „Kristus on ülestõusnud“ j. t.

Loodame mõlemaid lauljaid veel sel hooajal kuulda külalistena Natsionaal ooperis.“

„Jaunakas Sinas“ nr. 19, 25. I. 26 kirjutab: „Eesti ooperilauljate kontsert eila tutvustas meid naabrirahva kahe kunstnikuga, kes rõõmustasid meid oma muusikaliste võimetega. Et Eestis valitseb elav püüe muusikalises elus, seda näitasid meid külastanud koori organisatsioonid kui ka solistid Mikk-Krull ja Arder, kes hiljuti siin kontserterisid.

Ooperilauljate Helmi Eineri ja Bernhard Hanseni kontsert andis parima tunnistuse Eesti vokaalse kultuuri saavutustest. Nende kontsert õhutab suurel määral ja sunnib järelemõtlemistele ning võrdlustele.

Sopraan H. Einer on „Estonia“ ooperi primadonna. Temal on ilusa kõlaline hästi haritud hää l, mida lauljanna osavasti valitseb peenemateski nüanseerimistes. Eineri lauludes tundub kõrge vokaalne kultuur, mis näitab, et tema on palju töötanud oma hääle kallal. Tema ettekantud laulud tunnistavad head stiilitunnet ja muusikalist maitset.

B. Hansen on meile juba tuttav tema ülesastumisest Natsionaal ooperis eesti sümfoonia kontserdil muusikajuhi Kull'iga.

Laulja hää l on saanud veel kõlavamaks. Hansen, täiendudes Itaalias, on omandanud vaba hääle voolavuse ja kerguse. Hansen on looduselt pärinud laia, rikkaliku häälematerjali, mida tema õnnelikult on suutnud

väljajarida. Isegi kõige valjemates kohtades kõlab tema hääel pehmelt, sammetliselt, kõrvale mõnusalt. Tema laulud ja aariad valmistasid suurt poolehoidu, kuid tundus, et kontserdilava ei luba lauljal ennast täieliselt väljendada, — ooperilaval oleks tema edu veel suurem. Oleks soovitatav, et leiduks võimalus kuulda nii pr. Einerit, kui ka Hanseni meie Natsionaal ooperis."

Kirjavastused.

Karheidung, Rāpinas. — Teie korutate oma uues kirjas endiseid mõtteid, ilma et asjasse midagi uut juure tooksite. Pealegi ei paku vana asja ülessoendamine tänavuaastastele lugejatele mingisugust huvi, mispärast Teie kiri jääb avaldamata. Tähendame asja lõpetamiseks veel kord, et üldiselt maksva arusaamise järele on koori (ka üldkoori!) kunstilise külje eest vastutav ainuüksi koorijuhataja, ja ei keegi muu. Koorijuhataja, kel see lihtne töö arusaadav ja kes ennast ise hindab, ei lähe juhutama oludes, mis ei võimalda talle sellase vastutuse kandmist. Teeb ta seda siiski, siis pole tal õigust pahandada, kui teda arvustatakse. Veel naivim on aga hiljem seletama tulla, et, vaadake, ma juhatasin küll, kuid vastutada oma töö eest ma ei või, sest need ja need olud ei lubanud mul vääriliselt esineda. Ükski enesekriteeriumiga koorijuhataja ei oleks ometi nõus esinema, näiteks, Tallinnas mõne võõra kooriga, keda ta pole ise ettevalmistanud, kelle võimisi ta ei tunne ja kellele ta kui juhataja võõras. Poleks nõus lihtsalt sellepärast, et ta tundmata koori eest ei või vastutust enda peale võtta. Teeks ta aga seda siiski ja osutuks koori ettekanne kunstiliselt nõrgaks, siis ei võiks ta ometi seletama tulla, et vastutav ei ole tema, vaid mingisugused kõrvalised inimesed või olud.

Tallinnat külastas hiljuti Riia ooperi direktor Reiters ja juhatas „Estonia“ sümfoonia kontserti. Tegid seda ainult tingimustel, et talle võimaldati tarviliselt proovisid teha, olgugi, et „Estonia“ orkester oleks kontserdi eeskava ka ilma proovideta võrdlemisi rahuloldavalt äramänginud. Reitersi kui tõsise kunstniku enesekriteerium ei lubanud aga teda lihtsa taktilööjana orkestri ette ilmuda, vaid ta tahtis ettekandesse panna oma kunsti, oma hinge, mida võimaldasid ainult eelproovid. Ilma proovideta poleks ta juhutamisega ühelgi tingimisel nõus olnud, sest et ta poleks võinud siis ettekande kunstilise külje eest vastutada.

Nii on asi üksikute kooride ja orkestrite esinemisel.

On siis laulupidu, mis peab olema terve maakonna laulukultuuri väljendajaks ning kooridele ja lauljatele tähtsamaks õpetuse ning õhutuse andjaks, vähema tähtsusega, kui üksiku koori esinemine, et siin võib juhataja, ilma et tal oleks olnud võimalust lauljatega kokku kasvada, üldjuhi puldile ronida ja kepiga vehkima hakata? Juhataja, kes seda sõandab teha, ei hinda ise laulupeo kunstilist külge kuigi kõrgelt, — mida võib ta siis sellest küljest laulupeo laulule juure anda? Niisuguste juhatajatega ei suuda meie laulupeod kunagi tõusta tõsise kunsti tasapinnale, vaid jäävad lihtsateks „laululaatadeks“, nii kui neid nimetas omal ajal „Sireen“. Seda aga ei saa ega tohi lubada need, kellele on kallis meie rahva muusikakultuuri tõsine edu. Ka Teile, hra Karheidung, tohiks see nüüd juba selge olla, nii et võiksite seega lõpetada.

Eesti Lauljate Liidu „Muusikaleht“ ilmub kaks korda kuus. Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Müürivahe tän. 16, telef. 5-63. Tellimishind aastas 300 mk., Lauljate Liidu liigetele 250 mk., poolaastas 150 mk., Lauljate Liidu liigetele 125 mk. Üksiknumbri hind 15 mk.

Väljaandja: Eesti Lauljate Liit. — Vastutav toimetaja: Anton Kasemets.

A/S „Ühiselu“ trükk, Tallinn, Pikk uul. 42.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR